

Sosiaalityön tutkimuksen tukeminen valtion talousarvioletaloudessa

Sosiaalipalveluiden monipuolinen tietoon pohjautuvan tuen tehostaminen ja uudistaminen sekä vahvistuvien sosiaalipalveluiden aiempaa tiiviimpi kytkeminen yhteen terveystalveluiden kanssa on hallitusohjelman mukainen tavoite. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että tavoitetta tukemaan tulisi mahdollisimman pian toteuttaa hallituksen esityksenkin toteama terveyden ja sosiaalityön tutkimusrahoituksen yhdistäminen tavalla, joka hyödyntää jo olemassa olevia rahoitustoimijoita ja –rakenteita.

Sosiaalityötä voi opiskella kuudessa yliopistossa ja sosionomiksi voi valmistua kahdestakymmenestä ammattikorkeakoulusta. Sosiologian professoreja on alle kymmenesosa lääketieteen professorien määrästä. Tutkimuslaitoksista THL tekee sosiaalialan tutkimusta ja ammattikorkeakoulut tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa. Sosiaalialalla on tehty perinteisesti yhteistyötä (esimerkiksi Sosnet-verkosto). Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että rahoituksen lisäksi osaamisen kokoamista monitoimijaisemmaksi kannustetaan myös muilla toimilla. Korkeakoulujen ohjauksessa, THL:n tulosohtauksessa ja julkisen palvelujärjestelmän toiminnassa on mahdollista kannustaa osaamiseen kokoamiseen. Esimerkiksi, hallituksen esityksessä tuodaan esiin, että osana työtään ns. yliopistotasosta tutkimusta tekisivät yksittäiset sosiaalityöntekijät. Heille on pystyttävä turvaamaan toimiva yhteys alan tutkimustoimijoihin tutkimuksen vaikuttavuuden ja laadun varmistamiseksi.

Korkeakouluissa toteutetun sosiaalityöteiden tutkimuksen kokonaisrahoitus on vuositasolla Tilastokeskuksen mukaan noin 45 miljoonaa euroa. Suomen Akatemian suuntaa-antavan arvion mukaan Akatemia on myöntänyt yliopistojen sosiaalityöteen tutkimukselle vuonna 2019 noin 20,5 miljoonaa euroa. Tästä noin neljäsosa on Suomen Akatemian arvion mukaan kohdentunut sosiaalityön tutkimukseen. Toinen merkittävä alan tutkimusrahoituksen lähde on korkeakoulujen valtionrahoituksestaan tutkimukseen ja kehittämistyöhön kohdentama osuus.

Alan tutkimuksen rahoituksen kokonaisuus ja valtion noin kahden miljardin euron vuosittainen tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitus huomioiden sosiaalityön tutkimukseen kohdennettu 4 miljoonaa euroa on pieni summa, mutta sen signaali vaikutus on tärkeä. Rahoituksen kohdentamisen perusteiden pohdinta ja rahoituksen jakamisen toteutus on hallituksen esityksessä summaan nähden melko monipolvinen erityisesti, jos järjestelmää on tarkoitus uudistaa hallituksen esityksessä mainitusti yhdistämällä sosiaali- ja terveysalan valtionrahoituksen käytänteet. Vertailun vuoksi opetus- ja kulttuuriministeriö tuo esiin ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan vuosittaisen viiden miljoonan euron haun toteutuksen: rahoituskriteerit ja rahoituksen kohteet määrittellen ministeriössä, joka aukaisee haun. Hakemukset vertaisarvioi suomalaisista ja ulkomaisista asiantuntijoista koostuva ad hoc -paneeli, jonka puheenjohtaja on ollut työ- ja elinkeinoministeriöstä. Paneeli arvioi hakemukset ja pistää ne paremmuusjärjestykseen. Ministeriö rahoittaa hakemukset tässä järjestyksessä. Ensimmäisellä kerralla haku toteutettiin valtionavustushakuna ja toisella kerralla rahoitus myönnettiin valtionrahoituksena korkeakouluille. Sosiaalialan rahoituksen voisi STM:n määrittelemiin aiheisiin ja STM:n määrittelemien perustein myöntää vertaisarviointeja käyttävä julkisen tutkimusrahoituksen organisaatio.

Opetus- ja kulttuuriministeriö aiempien lausuntojensa tapaan huomauttaa, että käsitettä yliopistotasoinen tutkimus ei käytetä muualla kuin STM:n hallinnonalan lainsäädännössä.